

Features of managing student socialization in higher educational institutions

Nigora DAMINOVA¹, Dilnoza BEGMATOVA²

Samarkand State Institute of Foreign Languages

ARTICLE INFO

Article history:

Received April 2023
Received in revised form
15 May 2023
Accepted 25 May 2023
Available online
15 June 2023

Keywords:

personality,
education,
educational process,
society,
team,
socialization,
material,
organizational and spiritual
factors,
management,
management system,
management features,
professional socialization,
upbringing,
social education.

ABSTRACT

The article deals with the features of managing the socialization of students in higher education organizations. In particular, it is believed that the socialization of students in higher education institutions is achieved as a result of the systematic influence of the leadership of the educational organization and the teaching staff. Attention is also paid to improving the form of socialization of students in higher educational institutions, which exists spontaneously but has not turned into a target pedagogical system, enriching it with target programs, pedagogical forms, means, and methods.

2181-1415/© 2023 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss4/S-pp332-339>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Oliy ta'lim tashkilotlarida talabalarning ijtimoiylashuvini boshqarish xususiyatlari

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

shaxs,
ta'lim,
ta'lim jarayoni,
jamiyat,
jamo'a,
ijtimoiylashuv,

Maqolada oliy ta'lim tashkilotlarida talabalarning ijtimoiylashuvini boshqarish xususiyatlari haqida so'z boradi. Jumladan, oliy ta'lim tashkilotlarida talabalarni ijtimoiylashtirishga o'zaro aloqada bo'lgan ta'lim tashkiloti rahbariyatiga professor-o'qituvchilarning tizimli ta'siri

¹ Senior Lecturer, Samarkand State Institute of Foreign Languages.

² Associate Professor, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy, Samarkand State Institute of Foreign Languages.

ijtimoiylashtirish,
moddiy,
tashkiliy va ma'naviy omil,
boshqaruv,
boshqaruv tizimi,
boshqaruv xususiyatlari,
kasbiy ijtimoiylashuv,
tarbiya,
ijtimoiy-tarbiya.

natijasida erishilishi haqida fikr yuritilgan. Shuningdek, oliy ta'lim tashkilotlarida talabalarning ijtimoiylashuvini ta'minlashning stixiyali mavjud bo'lgan, ammo maqsadli pedagogik tizimga aylanmagan shaklini takomillashtirish, uni maqsadli dasturlar, pedagogik shakllar, vositalar va usullar bilan boyitish masalalariga e'tibor qaratilgan.

Особенности управления социализации студентов и высших учебных заведениях

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

личность,
образование,
образовательный процесс,
общество,
коллектив,
социализация,
материальные,
организационные и
духовные факторы,
управление,
система управления,
особенности управления,
профессиональная
социализация,
воспитание,
социальное воспитание.

В статье говорится об особенностях управления социализацией студентов в организациях высшего образования. В частности, считается, что социализация студентов в организациях высшего образования достигается в результате систематического воздействия руководства образовательной организации и профессорско-преподавательского состава. Также уделяется внимание совершенствованию формы социализации обучающихся в высших учебных заведениях, которая существует стихийно, но не превратилась в целевую педагогическую систему, обогащая ее целевыми программами, педагогическими формами, средствами и методами.

SUMMARY

The general socialization of a person is inextricably linked with his need to fulfill important social tasks in the life of society. Such social tasks include becoming literate, acquiring knowledge, following certain spiritual values, participating in the country's economic growth and development, working, becoming a specialist, starting a family, having children, etc. possible They also include the ability of the student to be professional and use his professional knowledge for the development of society. In order to perform these tasks, the student needs to know their content, essence and how they should be performed. Thus, professional socialization is one of the social tasks related to every person's life and the development of the whole society. In order to be a person, a person must live in a society, a person must be professional based on the requirements of the times and organize his knowledge and skills in harmony with the life of society.

In the context of socialization, the process of introducing young people into society is understood, which leads to the change of both society and this social group. The socialization of students mainly depends on the type of society, the goals of the society set for boys and girls. Socialization of the young generation takes place through various factors. The most important factor of student socialization is the educational process. This process affects professional and spiritual and moral socialization. To study the process of socialization, it is necessary to consider it as an organized, directed, socially controlled process.

Practical-organizational aspects of the process of socialization, psychological-pedagogical features of forming a socially active person from foreign scientists E. Chinou, J. A. Slauzen, Harrow M. Johnson, D. McVail, T. Parson, B. Parson served as an object for research.

Jahonda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvi masalasi hozirgi zamon pedagogika fanining muhim muammosi sifatida e'tirof etilib, oliy ta'lim tashkilotlarida ijtimoiy tarbiyani tashkil etishning innovatsion mexanizmlarini takomillashtirish, talabalarni maqsadli kasbga yo'naltirishning interaktiv dasturiy vositalarini ishlab chiqishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Globallashuv sharoitida talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini rivojlantirish nazariyasiga tayangan holda oliy ta'lim tashkiloti, oila va boshqa ijtimoiy institutlarning hamkorlikdagi faoliyatini tashkil etish hamda takomillashtirish orqali talabalarda ijtimoiy ongni tarbiyalash alohida ahamiyat kasb etmoqda.

Talabalarni qo'llab-quvvatlash va ularning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlash sohasidagi faoliyatni tubdan takomillashtirish chora-tadbirlarida "...yoshlarni bilim va malakali etib tarbiyalash, jahon taraqqiyotiga mos mutaxassislar tayyorlash maqsadida ta'lim tizimi izchil rivojlantirilmoqda. Oliy ta'lim sohasidagi dastlabki islohotlar, avvalo, qamrovni oshirish, institut va universitetlarning moliyaviy holatini yaxshilash, professor-o'qituvchilarni moddiy qo'llab-quvvatlashga qaratildi",[1] kabi muhim vazifalar belgilangan. Bu borada oliy ta'lim tashkilotlarida talabalarni kasbiy ijtimoiylashtirishning milliy xususiyatlarini tahlil etish, kasbiy yo'naltirilgan tarbiya jarayonining tashkiliy tuzilmasini talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini ta'minlashning pedagogik tizimi asosida takomillashtirish muhim rol o'ynaydi.

Mavzuga oid adabiyotlarning sharhi (Literature review)

Ijtimoiy tarbiya, shaxs ijtimoiylashuvi, shaxsiy va kasbiy ijtimoiylashtirishning pedagogik asoslari N.Egamberdiyeva, M.Quronov, F.Mustafayeva, Z.Qurbonniyozova, D.Begmatova kabilar tomonidan o'rganilgan. Talabalarni kasbiy ijtimoiylashuvi masalasi N.Egamberdiyeva, Z.Saliyeva, Z.Maxmudovlar tomonidan maxsus tadqiq etilgan. Mustaqil davlatlar hamdo'stligi (MDH) olimlaridan V.I.Dashicheva, A.V.Vaxrameeva, E.L.Anufrieva, N.V.Astraxantseva, L.N.Lesoxinalarning tadqiqotlarida yoshlarni ijtimoiylashtirishning turli jihatlari o'z aksini topgan.

Tadqiqot metodologiyasi (Methodology)

Ijtimoiylashuv – birinchidan, shaxsning shakllanishi, shakllanish va rivojlanish jarayoni, turli ijtimoiy omillar ta'sirida sodir bo'layotgan turli ijtimoiy rollarning shakllanishi, ikkinchidan, jamiyat tomonidan ishlab chiqilgan turli qadriyat tizimlari bilan insonni tanish jarayoni, bu tizimlardan birini tanlashdir.

Ijtimoiylashuvning eng muhim tuzilmasi ta'limdir, u o'zaro bog'liq uchta jarayonning birligidir. Birinchisi ta'lim, ya'ni jamiyatda qabul qilingan ijtimoiy-ma'naviy qadriyatlarga ega bo'lgan talabalar tomonidan assimilyatsiya. Ikkinchisi, o'quv jarayoni, ya'ni yigit-qizlarga u tomonidan tanlangan qadriyatlarni o'zlashtirish imkonini beruvchi bilim, ko'nikma va qobiliyatlarning assimilyatsiyasi. Uchinchidan, ijtimoiylashuv jarayoni, uning mazmunining asosi ijtimoiy rollar va unga bog'liq huquq va burchlarning assimilyatsiyasidir.

Tahlil va natijalar (Analysis and results)

Talabalar yoshlar kabi ijtimoiy guruhning aniq tarkibiy qismini tashkil etadi. Yoshlar guruhlari o'rtasidagi farqning asosiy qismi turli xil faoliyat turlari hisoblanadi. Kasbiy ta'lim talaba-yoshlarning asosiy faoliyati sifatida qaraladi. Talabalar esa ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiylashadi.

Ijtimoiylashuv sharoitida yoshlarni jamiyatga kiritish jarayoni tushuniladi, bu esa jamiyatning ham, bu ijtimoiy guruhning ham o'zgarishiga olib keladi. Talabalarni ijtimoiylashuvi asosan jamiyatning turiga, yigit-qizlarga qo'yilgan jamiyat maqsadlariga bog'liq. Yosh avlodni ijtimoiylashuvi turli omillar orqali sodir bo'ladi. Talaba yoshlarni ijtimoiylashuvining eng muhim omili ta'lim-tarbiya jarayonidir. Bu jarayon kasbiy va ma'naviy-axloqiy ijtimoiylashuvga ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiylashuv jarayonini o'rganish, uni tashkil etilgan, yo'naltirilgan, ijtimoiy boshqariladigan, jarayon deb hisoblash kerak.

Ta'lim haqida gapirganda, uni oliy ta'lim tashkilotida talabani ijtimoiylashtirish jarayonida olingan shaxsiy xususiyat sifatida ko'rib chiqish mumkin. Shu ma'noda, ayrim mutaxassislarning fikriga ko'ra, ta'limning zamonaviy ta'rifi "insonning ma'naviy qiyofasi bo'lib, u axloqiy-ma'naviy shuningdek, ta'lim jarayoni, o'z-o'zini tarbiyalash, ya'ni shaxs qiyofasini shakllantirish jarayoni qadriyatlar ta'sirida shakllanadi".

Zamonaviy ta'limning eng muhim muammosi talaba yoshlarni ijtimoiylashtirish samaradorligini ta'minlash masalasidir. Faoliyatga nisbatan mustaqil soha va tashkil etilgan tizim sifatida ta'lim olish, jamiyat taraqqiyotining natijasi, o'z navbatida, butun jamiyatning rivojlanishiga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Ta'lim yoshlarning ijtimoiy tajribasini o'tkazish faoliyati, boshqacha aytganda, ijtimoiylashuv jarayoni sifatida belgilanishi mumkin. Shuning uchun talabalarning yoshligini ijtimoiylashtirish masalasini ko'rib chiqishda eng muhim bosqich ta'lim tizimidir. Bu jarayonda yigit-qizlarning ijtimoiy ongi, o'z-o'zini anglashi va ijtimoiy-ma'naviy qadriyatlari shakllanadi. Bugungi kunda ijtimoiylashuv oliy ta'lim tashkilotlarida o'qish davrida juda muhim rol o'ynaydi. Ijtimoiylashuvning bu bosqichi talabalarga ta'sir ko'rsatishining mavjudligi bilan ajralib turadi. Oliy ta'limda o'quv jarayoni ma'lum bir ta'lim dasturiga ega bo'lishi kerak, ammo bu jarayonning murakkabligi universitetlarning ma'muriyati va o'qituvchilarining ma'lum sharoitlarda ta'lim ta'siriga qarshi tura oladigan ijtimoiy jihatdan rivojlangan shaxslar bilan shug'ullanishidan iborat.

Ta'lim tuzilishida moddiy, tashkiliy va ma'naviy (jamiyat ehtiyojlari, ta'lim tizimi va yosh avlodning qadriyat yo'nalishi) kabi uchta omilning o'zaro ta'siri mavjud. Ta'lim tizimi o'zining tashkiliy tuzilmasiga, xodimlarga, qonuniy ravishda o'rnatilgan huquq va majburiyatlarga ega bo'lib, bular sub'yektiv-ob'yektiv omil hisoblanadi: sub'yektiv omil bu tizimning boshqaruv organlari davlat tomonidan yaratilganligi va takomillashishida namoyon bo'ladi. Ob'yektiv omil yosh avlodning qadriyat yo'nalishi bilan bog'liq holda, ta'lim tizimi ma'lum bir vazifani bajarishi, ularning mustaqil ravishda mavjud bo'lishida o'z ifodasini topadi, bunda yoshlar hayotiy strategiyalarini o'zlashtirishga majbur bo'ladigan tashqi sharoitlar ham mavjud. Ular bilan bir qatorda, sub'yektiv qadriyatlar va ustuvorliklar allaqachon mavjud bo'lib, yosh shaxsning ongida tobora ko'proq faollashmoqda. Rivojlanish jarayonida bu omillar ma'lum ziddiyatlarga, birinchidan, jamiyat ehtiyojlari bilan, ikkinchidan, o'zaro bir-biri bilan bog'liq holda kirib keladi.

B.S.Gershunskiy "ta'lim" tushunchasi mazmuniy tub talqinining to'rt tamoyilini aniqlaydi[2, pp.432]:

- 1) ta'lim qadriyat sifatida;
- 2) ta'lim tizim sifatida;
- 3) ta'lim jarayon sifatida;
- 4) ta'lim natija sifatida.

Ta'limning ijtimoiylashuv mohiyatini faqat shu aspekt xususiyatlarining birligi va to'ldiruvchiligida tushunish mumkin. Buning uchun ular sintez jarayonidan

foydalanadilar va ta'limni bunday tizimlarda mavjud bo'lgan barcha xususiyatlarga ega bo'lgan fanlararo makrostizim deb hisoblaydilar.

Ta'limning qadriyat xarakteristikasi o'zaro bog'liq uch qismni ko'rib chiqishni taqozo qiladi:

- ta'lim davlat qadriyati sifatida;
- ta'lim ijtimoiy-tarbiyaviy qadriyat sifatida;
- ta'lim shaxsiy qadriyat sifatida.

Ushbu tasnifda kattalar avlodining hali faol ijtimoiy hayotga tayyor bo'lmaganlarga umumiy va maxsus ta'sirini ko'rish muhimdir. E.Durkgeym shunday yozadi: "Jamiyat faqat uning a'zolari o'rtasida yetarli darajada birxillik bo'lganda mavjud bo'lishi mumkin, ... har ikkala yo'nalishida ham u (ta'lim) yosh avlodning maqsadli ijtimoiylashuvidan iboratdir" [3, 244-b.].

Ta'lim hodisasini o'rganishga T.Parsons tomonidan katta hissa qo'shilib, u oliy ta'lim muassasalarining asosiy roliga e'tiborni qaratadi. Ta'lim muassasasi darajalar yordamida talabalarining kelajakdagi ijtimoiy mavqeini oldindan belgilaydi. T.Parsonsning so'zlariga ko'ra, ta'lim mazkur tizimda aniq rol o'ynaydi, bu esa professional rollarni rivojlantirishga, professional maktablar va ularga mos submadaniyatlarni takror ishlab chiqarishga, nazariy va amaliy bilimlarni rivojlantirishga hissa qo'shadigan oliy ta'lim tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladi. Amerikalik sotsiolog T.Parsons ta'limning vazifalarini akademik, taqsimlovchi, iqtisodiy va siyosiy ijtimoiylashuv, deb hisoblaydi. Uning yozishicha, "maktab talabalari o'rtasida mobillikni o'rganish loyihasi doirasida, xususan, sanoat inqilobidan so'ng zamonaviy jamiyatda ijtimoiylashuv (muntazam formal ta'lim tizimiga jamlangan) va professional tuzilma o'rtasida bog'lanishlar o'rnatilgan" [4,c.206.]. Hozirgi jamiyatda ta'limni ijtimoiylashtirish instituti sifatida o'rganishni ilk bor taklif qilgan T.Parsons ekanligi xarakterlidir.

Shunday qilib, ta'lim – bu jamiyatga maxsus tashkil etilgan, maqsadli ijtimoiylashuv jarayonlari orqali ta'sir etuvchi ijtimoiy-madaniy muassasadir. Ta'lim ijtimoiy guruhlar rivojlanishining ushbu ob'yektiv zaruriy jarayonlarini tartibga soladi, yo'naltiradi, takomillashtiradi. Ta'lim jarayoni ta'lim va tarbiya, ta'lim va o'z-o'zini tarbiyalash, o'zlashtirish va o'z-o'zini rivojlantirish, talabalarni ijtimoiylashtirishning sintezidir.

Bu jarayonlarning barchasi ajralmas bo'lib, bu ta'lim jarayonini talaba yoshlarni samarali ijtimoiylashtirish uchun imkoniyat sifatida ko'rib chiqishga asos yaratadi. Shu bilan birga, ta'lim-tarbiya jarayonini jamiyat taraqqiyoti yo'nalishida ko'rib chiqish kerak. Ta'lim jarayonini hozirgi ijtimoiy-madaniy vaziyatga, talaba yoshlarni ijtimoiylashuvning o'ziga xos xususiyatlari va yetakchi yo'nalishlariga yo'naltirish zarur.

Ta'lim – ijtimoiylashuv omili sifatida ta'lim jarayonidagi ijtimoiy guruhga, talabalar faoliyati doirasiga kiritilgan ta'lim imkoniyatlari va sharoitlariga, uni ijtimoiylashtirish jarayoniga bevosita e'tibor qaratadi. Bu ijtimoiylashuv jarayoni uchun asosiy deb hisoblanishi mumkin bo'lgan jihatdir.

Oliy ta'lim tashkilotlari boshqaruv tizimining tarkibiy elementlari boshqaruv ta'sir ob'yekti talabalar hisoblanadi. Talaba-yoshlarning o'ziga xos guruhi hisoblanadi. Mavzu bo'yicha ilmiy adabiyotlarda talabalar katta ijtimoiy guruh sifatida ta'riflanadi, bu esa eng yuqori malakali ziyolilar qatlamini to'ldirishning asosiy manbai hisoblanadi. Bu oliy ta'lim tashkilotlarida tahsil oladigan, yuqori malakali mutaxassis bo'lishga tayyorgarlik ko'rayotgan yoshlardan iborat maxsus ijtimoiy guruhdir.

Talabalar o'z tarkibiga ko'ra nihoyatda xilma-xil bo'lib, ko'plab ijtimoiy qatlamlar va sinflar hamda ijtimoiy-demografik guruhlarining kesishmasida joylashgan. Ijtimoiy kelib chiqishining bir xil emasligi (jamiyatning deyarli butun tabaqalangan strukturasi uning tarkibiy tuzilishida namoyon bo'ladi) va moddiy vaziyat tufayli talabalar o'z pozitsiyasida bir xil emas. Bir tomondan, yoshlikning bir qismi sifatida talabalar barcha tegishli ijtimoiy yoshdagi xususiyatlarga ega va uning eng ko'p shakllangan qatlami vazifasini bajaradi. Shu bilan birga, o'zlarining aniq submadaniyatiga ega bo'lgan barcha talabalar uchun talabalar boshqa talabalar yo'l-yo'riq ko'rsatish qadriyatlarini bo'yicha bir xil referent guruhdir. Boshqa tomondan, intellektual potensialning tashuvchisi sifatida talabalar aqliy mehnat xodimlarini to'ldirish uchun zaxira bo'lib xizmat qiladilar. Ba'zi olimlarning fikriga ko'ra, talabalar allaqachon ajralmas qism sifatida ziyolilarga tegishli hisoblanadi [5, B.65].

Muhokama (Discussion)

Tadqiqotlarda ko'rsatilganidek, zamonaviy mutaxassislariga, muntazam ta'lim berilmoqda, iqtisodiyot va ilm-fanning barcha sohalarining ehtiyojlariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Yosh mutaxassislarni ish bilan ta'minlashda ayrim muammolar kuzatilmoqda. Oliy ta'lim tashkilotlari bitiruvchilarining ko'pchiligi uchun shart-sharoitlarning to'liq ta'minlanganligi ishlab chiqarishning ba'zi sohalarida umumiy pasayish, mahsulotlarning jahon bozorida raqobatbardoshligi yetarlicha emasligiga ta'sir qiladi.

OTT talabalarining tarkibi hali ham uning ijtimoiy kelib chiqishi va moddiy ta'minoti jihatidan turlicha bo'lsa-da, lekin ikkinchi yoki uchinchi avlodda aql-zakovatlardan talabalarni shakllantirish tendensiyasi, yirik shaharlar aholisi, farovonlik darajasi shaharga tenglashayotgan qishloqlar oilalaridan bo'lgan yoshlar tobora ko'payib bormoqda.

Bunday sharoitda shakllangan ijtimoiy guruhni talabalar sifatida boshqarish natijadorligi asosan yoshlar ijtimoiylashuvi jarayonining samaradorligiga bog'liq. Shuning uchun ham OTTlarda ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiylashuv jarayonlarini tashkillashtirishda uning o'ziga xos xususiyatlari haqida bilish zarurligi talab qilinadi. Talaba-yoshlar yuzaga keladigan ma'lum ob'yektiv va sub'yektiv omillarning birligida yosh avlod va butun jamiyatning boshqa guruhlariga nisbatan yaxlitlik sifatida namoyon bo'ladi.

OTT talaba-yoshlarini o'rganishdagi sotsiologik yondashuv yoshlar katta ijtimoiy-demografik guruhining ma'lum bir qismi sifatida ko'rib chiqilishdan iborat bo'lib, uning xususiyatlari ta'limning ijtimoiylashuv jarayonidagi o'rni va ahamiyati bilan belgilanadi. Talabalarining ijtimoiy guruh sifatidagi muhim, o'ziga xos xususiyatlari sotsiologlar V.T.Lisovskiy va A.V.Dmitriev tomonidan ilmiy tadqiqotlarda ochib berilgan. Ushbu olimlarning ta'kidlashlaricha, „.. talaba- yoshlikning ajralmas qismi bo'lib, hayot, maxsus ish va hayot sharoitlari, ijtimoiy xulq-atvor va psixologiya, qadriyat yo'nalishi tizimi bilan ajralib turadi“.

Xulosa (Conclusion)

Xulosa qilib aytganda, talaba-yoshlarni ijtimoiylashtirish muammolari quyidagi mezonlarga muvofiq amalga oshirilishi mumkin.

1. Ijtimoiylashuv jarayonida talaba-yoshlarning muayyan ijtimoiy sharoitlarda guruh bo'lib shakllanishi, kuchli ijtimoiy shaxs sifatida shakllanishi ro'y beradi;

2. Talaba yoshlarni ijtimoiylashuvi nafaqat tashqi ifodaga ega (xulq-atvorda namoyon bo'lad), balki ichki o'lchamlari (ma'lum qadriyat yo'nalishlarining mavjudligi yoki yo'qligi);

3. Talaba-yoshlarni ijtimoiylashuv jarayonini boshqarishning yo'llari va mexanizmlari muayyan shartlarga (boshqaruv holati) bog'liq bo'lib, ularga qarab bir-biridan farq qiladi;

4. Ijtimoiylashuv jarayonida talaba-yoshlarning ijtimoiylashuv guruhi boshqaruv jarayonining ob'yekti va mavzusi hisoblanadi;

5. Talaba-yoshlarni ijtimoiylashuvi butun jamiyatni ijtimoiylashuviga o'z ta'sirini ko'rsatadi.

Talaba-yoshlarni ijtimoiylashuv jarayoni va natijalarida ma'lum ichki ziddiyatlar mavjud. Muvaffaqiyatli ijtimoiylashuv bu guruhning jamiyatga samarali moslashuvini, bir tomondan, yuqori malakali va intellektual mutaxassislarni shakllantirishni, uning o'z-o'zini rivojlantirish, jamiyat bilan o'zaro faol aloqasi va ma'lum darajada qarshilik ko'rsatish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Ijtimoiylashuv jarayonida yoshlar guruhini jamiyat bilan identifikatsiyalash va uni jamiyatda izolyatsiya qilish o'rtasida ichki, to'liq susayib bo'lmas ziddiyat vujudga keladi. Butun jamiyatni qamrab olgan qarama-qarshiliklar ijtimoiylashuv jarayonining ziddiyatlaridan tashqarida mavjud bo'ladi. Keyingilar orasida asosiy ziddiyatni aniqlash kerak, u chuqur va ijtimoiylashuv jarayonining mohiyatini ifoda etadi. Asosiy ziddiyatning hal etilishi ijtimoiylashuvga bevosita ta'sir ko'rsatadi, bu jarayonga xos bo'lgan boshqa qarama-qarshiliklar hal etilishi lozim. Bunday ziddiyatni ijtimoiylashuv jarayoni sifat jihatdan yangi holatga o'tgandagina hal qilish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 16-iyundagi oliy ta'lim tizimida ustuvor vazifalarga bag'ishlangan videoselektoridagi nutqi

2. Gershunskiy B.S. Philosophy of education / B.S. Gershunskiy. – M. : Flinta, 1998. – 432 p

3. Дюркгейм Э. Педагогика и социология // -М.: Изд-во «Республика»; Социология: предмет, метод, предназначение. - М.: Канон, 1995. - С.244-264

4. Парсонс Т. О построении теории социальных систем: интеллектуальная автобиография // Парсонс Т. Система современных обществ. - М.: Аспект Пресс, 2001. -С.205-268.

5. D.M.Begmatova, O'zbek oilalarida yoshlarning kasbiy ijtimoiylashuvi. Monografiya. - Samarqand: SamDChTI, 2020. – 142-b.

6. N.K.Daminova, ZAMONAVIY OLAMDA SHAXSNING IJTIMOYILASHUVI //Academic research in educational sciences. – 2021. – T. 2. – №. 2. – С. 274-278.

7. Begmatova D. M., Daminova N. K., Vaydulla M. M. Improving the pedagogical content of professional socialization of youth and students in the context of globalization //ISJ Theoretical & Applied Science. – 2022. – T. 1. – №. 105. – С. 756-759.

8. N.KARIMOVA, MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR BILAN TA'LIM-TARBIYA ISHLARINI TASHKIL ETISHDA TEMPERAMENT XUSUSIYATLARI //Xorijiy tillarni o'rganishning psixologik-pedagogik omillari. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. – 2018.

9. UTKIROVNA J. N. Pedagogical Innovation and Integration in the Educational Process of Primary Education //JournalNX. – T. 6. – №. 09. – С. 250-253.

10. Yuldasheva S. The Main Directions of the Organization of Production Processes at Industrial Enterprises in the Digital Economy //Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science. – 2021. – Т. 2. – №. 4. – С. 189-194.

11. N.Q.Наққулов, Сиддиқий-Ажзий ма'рифатпарварлик қарашларида миллий толерантлик масаласи //NamDU ilmiy axborotnomasi- Научный вестник НамГУ. – 2020. – №. 10. – 296-b.

12. Mukhtarovna B. D., Kudratovna D. N. Professional socialization of youth in family education //European Scholar Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 3. – С. 92-94.

13. D.M.Begmatova, YOSHLARNING KASBIY IJTIMOIYLASHUVIDA XALQ PEDAGOGIKASINING DIDAKTIK VA AKMEOLOGIK AHAMIYATI //Journal of Integrated Education and Research. – 2022. – Т. 1. – №. 6. – 146-149-b.